

Härnösands konsthall

Martin Skimutis

"Fettproppen"

Utställningen pågår till 14 januari.

Martin Skimutis konstrum i miniatyr

Skulpturala objekt på Härnösands konsthall

Lite konceptuellt är det ju att Martin Skimutis pågående utställning på Härnösands konsthall på grund av pandemin hålls stängd. Just därför att hans små skulpturala objekt genomgående berättar om samhällets offentliga rum som olika myndighetsinrättningar. Men också mera hemliga underjordiska rum som de för avfallshantering, vilket gett namn åt utställningen. Rum delvis tillgängliga delvis oåtkomliga för gemene man, men som finns för att samhället ska fungera. Att utställningen av hänsyn till risk för smittspridning är stängd skulle kunna jämföras med känslan av att stå på tågplattformen och det inte kommer något tåg. Överfört på galleriet är konsten där, men du får inte komma in. Vår tilltro till samhället och händelser utanför vår räckvidd gör att vi ändå accepterar rådande situationer. Nu hade båda utställningarna på konsthallen hängt klara och öppnats, innan beslutet om stängning, och för de som missar ett besök återstår det för konstskribenten att inbjuda läsaren på en rundtur längs "Fettproppen". Häng med!

Först möts vi av en nästan intim scen vid en nattlig gångstig i en skogspark. I "Allemansrätt" lyser en ensam gatlykta och strax bakom ligger ett knyte plastsäckar slängd under träden. En först intagande, sedan mera oroande slutledning vilket visar sig återkomma i flera av Skimutis verk.

I den sparsmakade "Entré" står vi framför en ytterport vid gatan. Porten är kompakt innesluten av betong, och det känns som om vi har stannat inför ett konceptuellt konstverk och undrar hur vi ska få tillgång till koden för att komma in.

Vi går vidare mot tågstationen i "Centrum". På den starkt upplysta perrongen blänker orienteringskartan och informationsskärmen. Reklamskyltar utropar "De flesta vill göra rätt - Fettproppen". En ensam rullväska står parkerad.

Ett par steg senare kliver vi in i någon form av servicehall, med ett kaklat tvättrum där fyra upprullade vattenslangar omgärdar ett stort kar nedsänkt i golvet. "Nattskift #2" röjer kanske avfettningens dramaturgi då objektets form pekar ned mot sunkiga avloppsrör.

Strax intill möter oss entréhallen till "Nattskift #1", men receptionen verkar obemannad. En stramt designad passage leder in mot personalkorridoren där ett ensamt tygstycke hänger på en krok.

I "Cry me a river" står vi framför en öde föreläsningssal flankerad av ett trångt kontor och ett underliggande källarrum. Salen domineras av ett stort foto från någon internationell turistort, kanske ett framtida drömmål. Kontoret har påslagen datorskärm framför en välfylld bokhylla med färgglada arkivpärmar. Källaren är till brädden fylld av kasserade anteckningspapper i salig röra färdiga att förintas i en het brännugn. Här har det brainstormats till max men vi vet inte vad och varför. Effekten blir en lika

VOLYM

ångestladdad som märkligt ömsint bild av alla ansträngningar som görs i den saliga utvecklingens namn.

I verket "Utan titel" ses ett omklädningsrum med massor av skåp i en rad, men utan minsta skymt av användning, frånsett en flaska deodorant liksom glömd i ena hörnet. Men här slår mig i första hand den raffinerade gestaltningen; ser inte skåpen på håll ut som pianotangenter och hela bilden som en konkretistisk målning?

Nästa stopp ser ut som entrén till en utbildningsanstalt med den illavarslande skylten Stupet (istället för Lyftet?). Vi är vid "Fettproppen" som i underjorden sprängt sönder avloppsröret och glänser lika glatt som ABC-utsmyckningen på skolväggen.

Den bokstavliga brännpunkten i utställningen är utan tvekan det spöklika verket "Pyrokratiskt parlament". Här är slutstationen där allt ska brinna till förgänglighet. Ett trångt klaustrofobisk beslutsrum där två motsatta läktare mera ser ut som stup än sittplatser. På golvet åter denna röra av papper likt förkastade protokoll eller så är det bara strössel från länge sedan dödfödda politiska kampanjer. Från taket hänger kraftiga rör tungt som bomber i riktning nedåt mot en brännkammare där lågorna flämtar.

Så skönt därpå med den varma inbjudande atmosfären i "Swedenborgska rummet". Bekväma skinsoffor och blomsterarrangemang, stort foto på väggen av bulliga sommarmoln, guldkimrande hissdörr. Vi kanske behöver få en dos psykoanalys och hjälp för våra mardrömmar. Men klockan på väggen saknar visare. Något är rätt men fel.

En lindring blir dock den sista utposten, "Växthus". Här har vi naturen under kontroll i prunkande grönska bakom glas och gott om dunkar med näringsvätskor. Att någon tippat bildäck och annan skrot på platsen och att träden omkring verkar utmattade får vi ha överseende med. De uppsatta kulörta lamporna skapar ändå en fin inramning.

Jag får ett papper i handen om Skimutis konstprojekt, men enbart utifrån ett politiskt-socialt undersökande perspektiv. Utställningen bygger på konstnärens tankar kring kommun och byråkrati, där begrepp som avreglering, utveckling, tillväxt, skräck och fasa stått i centrum. Hur samhällsplaneringen och dess restprodukter skapar konstruerade rum för våra göranden och låtanden. Att den liberala samhällskroppens identitetsmarkörer ökar glappet mellan individ och kollektiv. När jag så betraktar de egenartat konstruerade objekten i det mörklagda galleriet, upplysta endast inifrån som elektrifierade tittskåp, kan jag ändå inte undgå att undra om inte utställningstexten missar det väsentliga.

Visst, som kritik av främlingskap i det rådande svenska folkhemmet finns här både vass ironi och svart humor. Men den främsta behållningen i Martin Skimutis presentation är som jag ser det själva hantverket. Hans faktiskt makalösa fingertoppskänslighet i gestaltningen av olika slags igenkännbara offentliga rum nedskalade till ett mikrokosmos. Hur objekten liksom kärleksfullt transformerats till en form av konstrum laddade med poetiska hemligheter. Mystiken förstärks av ett dramaturgiskt vackert och ödsligt ljus som handlar det om scenografier för teater eller film.

Men detta är varken illustrationer eller bakgrundsfonder utan skulpturala objekt där materialitet och fysisk närvaro är det centrala. Inte minst befäster den kraftiga betonginförlutningen verkens solitära autonomi. Man vill gå mycket nära och liksom kliva in i de skyddade rummen för att se och upptäcka vad som pågår eller vad som skett

VOLYM

där. Nyfikenheten inför hur dessa rum är arrangerade in i minsta detalj, tillsammans med många fruktbara bildkonstnärliga in- och utgångar är vad jag tar med mig från utställningen.

Text och foto: Jan K Persson

Volym 2021-01-13

Se även den fem minuter långa [utställningsvideon på konsthallens hemsida](#).

Presentation av skribent:

Jan K Persson är bildkonstnär med inriktning på måleri, foto, performance och installation. Bakgrund i Nordmaling, Västerbotten, sedan 2000 bosatt i Härnösand. Haft läraruppdrag vid bland annat Konsthögskolan i Umeå 1990 (gästlärare teoretisk skulptur) och Sundsvalls Konstskola 2003-2008 (lärare måleri). Har sedan 80-talet medverkat sporadiskt som skribent i dagspress och tidskrifter, som Konstperspektiv, Provins, Horisont. Medverkat i Volym sedan starten 2002 och var redaktör 2005–2016. Gav 2018 ut romanen "Rätt intressant", 2020, boken "Jan K Persson – Performance Installation". Arbetar nu främst med måleri, senast utställning 2020 på Galleri Rostrum, Malmö.